Vragen en antwoorden informatieavond zonnepanelen in beschermd stadsgezicht Culemborg 22 juni 2022

Inleiding:

Op 22 juni organiseerde de gemeente Culemborg een informatieavond over de mogelijkheden voor plaatsing van zonnepanelen in het beschermd stadsgezicht. Ongeveer 30 belangstellenden wonen de avond bij. Madelinde Roelofs van het Gelders Genootschap geeft een inhoudelijke presentatie over een concept-denklijn voor het verruimen van mogelijkheden voor het plaatsen van zonnepanelen in het beschermd stadsgezicht en gaat onder meer in op het waarom van het beschermd Stadsgezicht, nieuw beleid Rijksdienst Cultureel erfgoed, onderscheid in gevolgen voor het monument (het materiaal van het pand) en de gevolgen voor het aanzicht van de stad als geheel. Daarna volgt een uiteenzetting van de voorgestelde ordes en de uitgangspunten bij plaatsing (zoals een rustig legpatoon).

Tijdens de avond is een groot aantal vragen gesteld. Hieronder worden de vragen en bijbehorende antwoorden weergegeven:

1. Op de afbeeldingen in de presentatie is alleen de voorkant van de zijvlakken te zien. Is er van de rest ook een beeld?
   Antw: De afbeeldingen laten zien wat de beleving is op straatniveau vanaf het punt waar de foto is genomen. Ze zijn vooral bedoeld ter illustratie van de bedoeling van de 'orde-indeling'.

2. Mogen de panelen ook op een dakkapel?
   Antw: Ja, daar bestaat geen principieel bezwaar tegen. Het is alleen belangrijk om een regelmatig legpatroon te realiseren. Dat is in de situatie dat ook op of rondom dakkapellen zonnepanelen worden gelegd een uitdaging.

3. Het criterium is niet zichtbaar. Mag een beetje zichtbaar ook?
   Antw: Niet zichtbaar betekent niet zichtbaar. Dat geldt alleen voor orde 1.

4. Wat is openbaar toegankelijk gebied?
   Antw: Openbaar toegankelijk gebied is dat gebied dat tot de openbare ruimte hoort (iedereen mag daar zijn of verblijven) en is het tegenovergestelde van privéterrein (waar je alleen mag komen met toestemming van de eigenaar). Daarnaast geldt dat er in de stad op een aantal plaatsen (denk bijvoorbeeld aan het binnenterrein van het Elisabeth Weeshuis of het Jan van Riebeeckhuis) sprake is van privéterrein maar waar het toch niet gewenst is dat zonnepanelen zichtbaar worden.

5. Kun je bij de 4e orde ervan uitgaan dat dat altijd wordt goedgekeurd als het nieuwe beleid geldt?
   Antw: Ja. We streven er naar om ook geen voorafgaande goedkeuring meer te hoeven geven voor plaatsing van panelen op panden van de 4de orde.

6. Moet je altijd een vergunning aanvragen? Ook voor de 4e orde?
   Antw: De gemeente streeft er naar om de verplichting tot het aanvragen en hebben van een Omgevingsvergunning voor woningen en bedrijfspanden die onder de 4de orde vallen op te heffen. Dat is nu nog niet het geval, we moeten dit nog nader uitzoeken met de Omgevingsdienst Rivierenland.

7. Kun je voor de 2e en 3e orde nu al aanvragen?
   Antw: Een vergunning aanvragen kan altijd. De officiële lijn is nu nog dat zonnepanelen niet zichtbaar mogen zijn vanaf de openbare ruimte. Om het nieuwe toetsingskader te kunnen toepassen is eest besluitvorming nodig op het niveau van het college van B&W en de gemeenteraad. We verwachten dat dit september 2022 plaatsvindt.

8. Hoe gaat de gemeente om met precedentwerking als er panelen zonder vergunning zijn aangelegd?
   Antw: Een illegale situatie (zonnepanelen geïnstalleerd zonder geldige omgevingsvergunning) leidt nooit tot een precedentwerking. Hooguit is het moment waarop de regels gehandhaafd worden nog niet bepaald.

9. Kan de gemeente ook naar andere oplossingen kijken met collectieve zonnepanelen, bijv. parkeerplaatsen overdekken met zonnedaken?
   Antw: Ja, de gemeente staat open voor initiatieven op dit vlak. Alleen ook zonnedaken boven parkeerplaatsen binnen het beschermd stadsgezicht worden getoetst aan de waarden van het beschermd stadsgezicht (en lijken daarom op voorhand weinig kansrijk).

10. Is het meegenomen hoe rendabel panelen zouden kunnen zijn?
    Antw: Nee.

11. Is het niet toch steeds nog wel erg restrictief voor rijksmonumenten?
    Antw: Voor plaatsing van zonnepanelen op rijksmonumenten verandert er niets. Voor individuele monumenten is de vergunningplicht) gekoppeld aan het monument zelf.
    Het kan dus zijn dat er een Rijksmonument in orde 2 of 3 gebied staat. Zoals bijvoorbeeld enkele woonhuizen aan de Goilberdingerstraat. Vanwege de status van Rijksmonument is dan vergunning en advies van de erfgoedcommissie nodig. Dat geldt ook voor gemeentelijke monumenten. Aan de bescherming en toetsing van individuele panden (erfgoedwet en gemeentelijke monumentenverordening) verandert deze notitie niets.

12. Hoe staat de gemeente tegenover zonnepannen?
    Antw: neutraal.

13. Is er een overzicht van leveranciers die het in beschermd stadsgezicht aandurven?
    Antw: Nee. De gemeente heeft een dergelijk overzicht niet.

14. Zou je met zo'n nieuw overzicht (van het nieuwe beleid) naar leveranciers kunnen gaan?
    Antw: Achterliggende vraag is dat installateurs mogelijk alleen interesse hebben in projecten waarin geen nadere eisen worden gesteld vanuit bijvoorbeeld welstand. Door de voorgestelde verruiming van het toetsingskader zal het aantal situaties waarin installateurs worden 'afgeschrikt' door de extra eisen meevallen.

15. Is dit ook interessant voor energiecoöperaties?
    Antw: Het is altijd goed om voorafgaand aan het geven van een opdracht voor plaatsing van zonnepanelen om je breed te informeren over de mogelijkheden. Vrijstad Energie kan hierin op een onafhankelijke manier een rol in spelen.

16. Zijn er mogelijkheden voor mensen die tussen wal en schip vallen? Bijv. voor mensen die van het gas af willen maar toch geen zonnepanelen mogen aanleggen? Kan dat onlosmakelijk van elkaar?
    Antw: Dit is een speciale categorie van 'gevallen' die hopelijk in aantal beperkt zullen zijn. Het aansluiten bij collectieve initiatieven lijkt dan een mogelijkheid te zijn. De gemeente heeft wel oog voor dit soort situaties.

17. Gaat het nieuwe beleid ook in op dubbel glas?
    Antw: Nee. Dit voorstel gaat alleen in op het plaatsen van zonnepanelen in het beschermd stadsgezicht. Binnen de gemeente denken we momenteel wel na over het oprichten van een werkgroep 'verduurzaming monumenten' waarin alle aspecten van verduurzaming aan bod komen (isolatie dubbelglas etc.) van monumenten waarin een balans moet worden gevonden tussen de thema's 'duurzaamheid en cultureel erfgoed'.

18. Kunnen we met een groep verder praten over geschikte locaties voor zonnedaken?
    Antw: Ja. Vrijstad energie (onze lokale energiecoöperatie) heeft hiervoor een projectaanpak geformuleerd (zie: www.vrijstadenergie.nl).

19. Kan de gemeente ook partner zijn in een initiatief voor zonnedaken?
    Antw: De gemeente zal waarschijnlijk niet deelnemen aan de realisatie van projecten, maar kan zeer zeker meedenken bij potentieel kansrijke projecten en daar faciliterend in meewerken.

20. Hoe zit het met de afstemming van dakvlakken van rijtjeshuizen bij orde 4? Hoe doe je dat?
    Antw: Door te kiezen voor een logisch legpatroon. Het is niet doenlijk om als eerste initiatiefnemer met de hele straat af- en overeenstemming te bereiken over het legpatroon. Dat is ook niet iets wat we vanuit de gemeente vragen.

21. Er zijn toch wel geïnteresseerde installateurs. Kan daarin inzicht gegeven worden naar bewoners?
    Antw: De gemeente heeft geen lijst met installateurs die wel of niet geïnteresseerd zijn in projecten in de binnenstad. Met het voorstel tot aanpassing van het toetsingskader waarin toch een forse verruiming van de plaatsingsmogelijkheden wordt voorbereid lijkt het meerwerk voor installateurs om tot plaatsing over te gaan mee te vallen.

22. Geldt hetzelfde voor zonnepanelen ook voor collectors?
    Antw: Ja.

23. Wordt er nagedacht over buurtbatterijen? Kan de gemeente nu al nadenken over plekken?
    Antw: Batterijen kunnen en belangrijke rol spelen in het overbruggen van het verschil in vraag en aanbod en in de mogelijkheden om de piekbelasting van het elektriciteitsnet te voorkomen. Vooralsnog is het aantal thuisbatterijen in Culemborg nog op één hand te tellen (in ieder geval zeer beperkte toepassing). Dit staat overigens los van de accu's van elektrische auto's. Vooralsnog is het ook nog een particuliere zaak. De gemeente heeft nog geen plannen op dit gebied.

24. Hoe kan de van wethouder Reus ontvangen prijs voor zonnepanelen ingezet worden gelet op het nieuwe beleid?
    Antw: De locatie (Oosterwal) is in het nieuwe voorstel ingedeeld als orde 2. Zie ook antwoord 27.

25. Zou er een kaart kunnen komen voor de 4^{e} orde? Dus een bijv. groene kaart waar op staat waar zonnepanelen wel kunnen?
    Antw: Ja, die kaart gaan we maken.

26. Waarom wordt nu niet ook al naar de rest van de stad gekeken? Daar is de ordening op de daken soms een rotzooitje.
    Antw: In gebieden buiten het beschermd stadsgezicht is in veel gevallen de plaatsing van zonnepanelen vergunningvrij. Daarbij gelden wel algemene regels vanuit het oogpunt van veiligheid, maar niet ten aanzien van bijvoorbeeld het legpatroon. En zonder vergunningplicht kunnen daar geen nadere eisen aan worden gesteld.

27. Kan er nog een keer gekeken worden naar het kleine stukje Oosterwal?
    Antw: Ja. We beloven dat we nadrukkelijk stil zullen staan bij de orde-indeling van deze plek.

28. In hoeverre gaat er gehandhaafd worden?
    Antw: Handhaving en toezicht op verleende of ontbrekende vergunningen is standaard onderdeel van het takenpakket van de gemeente (vaak via de Omgevingsdienst Rivierenland). Of en wanneer situaties waarin vergunningen ontbreken in een handhavingstraject betrokken raken is afhankelijk van de prioriteiten die binnen het taakveld handhaving en toezicht worden gesteld.

29 Hoe kijkt de gemeente aan tegen de afvalberg die gaat ontstaan als zonnepanelen op termijn massaal afgeschreven zijn en als afval moeten worden verwerkt?
    Antw: We hebben hier nu nog geen antwoord op. Duidelijk is dat dit een reëel vraagstuk gaat worden. De verwachting is dat gegeven de omvang van het vraagstuk er zeker initiatieven zullen ontstaan om serieus werk te gaan maken van het recyclen van de vrijkomende materialen.